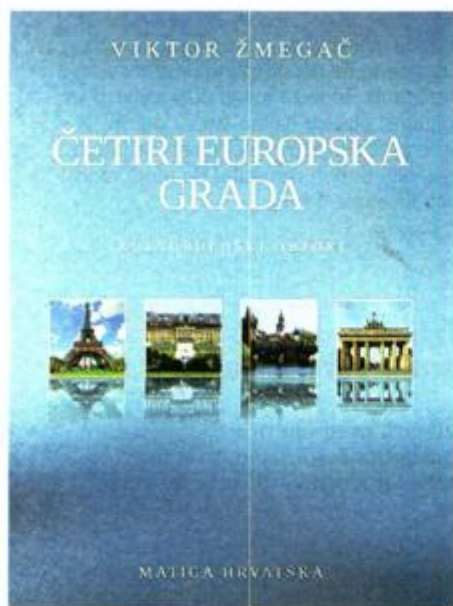

VIKTOR ŽMEGAČ

Četiri europska grada

Matica hrvatska, 2017.

Po tko zna koji put Žmegač pokazuje kako je vrhunski europski intelektualac...

PUTOVANJE U NEZABORAV

Napisati, sada već puku frazu o tome kako je svaka nova knjiga Viktora Žmegača ne samo književni nego kulturni događaj par excellence nije nikakva novina, ali što ćemo onda s činjenicom da je u njegovu slučaju to svaki put ni više ni manje nego - čista istina!

Isto se dogodilo i s njegovom najnovijom knjigom "Četiri europska grada" kojoj u podnaslovu stoji - "kulturološki obzori". Žmegač nas vodi u četiri europska grada - redom u knjizi Pariz, Beč, Prag i Berlin. I, vjerujte mi, nećete žaliti ni trenutka ako joj poklonite svoje vrijeme jer način na koji vam se, uz one uže povijesne, podastiru na uvid i kulturološke povijesti svakoga pojedinoga grada, nenadmašan je, prije svega, u svojoj tekstualnoj izvedbi i intelektualnoj akribičnosti. To hoće kazati - istinskome, filigranskom poznavanju uzročno-posljedičnih povijesno-kulturoloških (su)odnosa. Raster uzročno-posljedičnih povijesnih činjenica, kao i deskripcija kulturoloških habitusa svakoga pojedinoga grada u esejističkome smislu (sva četiri teksta možemo nazvati i studijama), način na koji Žmegač izvodi svoje zaključke i misli o svakom pojedinoj europskoj prijestolnici, nenadmašan je baš u svakome smislu. Viktor Žmegač ima, naime, tako rijetku sposobnost da sasvim jasno vidi i iščitava kulturno-povijesne odnose u svakome gradu o kojemu piše, a da ih je u stanju uprisposobiti u pismo upravo kristalne jasnoće. U opisu ili studiji o sve četiri europske metropole tako nema ni jednoga suvišnoga retka, prije svega zbog toga što Žmegač izvanredno dobro poznaje ono o čemu piše, tako da nema nikakve potrebe umarati nas ni golim činjenicama, ni nepotrebnim narativnim ekskurzima. Možete, primjerice, više voljeti Pariz nego Beč, Prag ili Berlin, ali nakon ove knjige voljet ćete ih ili zavoljeti još više i poželjeti odmah otputovati na sve četiri destinacije odjednom! Ponešto prepotentniji čitatelj, kada uzme u ruke Žmegačevu knjigu, može pomisliti pa što se, zaboga, može još novoga napisati o sva ove četiri grada i njihovim kulturama!? Ako stvari promatramo u kontekstu turističkih kulturnjačkih vodiča, onda bi takvo mišljenje bilo prilično u redu, ali Viktor Žmegač ne bi danas bio jedan od vodećih europskih intelektualaca, a da nije u stanju povezivati i ne samo kulturološke činjenice na jedan posve osobit, eruditski način koji daje posve novu rasvjetu

svemu o čemu piše. Dakle, nemojte si nikako uobraziti činjenicu da nekako znate sve o čemu Žmegač piše, jer ova će vas knjiga uputiti k jednome puno bogatijem pogledu. Svaki od ova četiri grada posjeduje, uza sve činjenično i poznato, i ponešto od vlastitoga, namjerno ću to napisati, ezoteričnoga ili eteričnoga duha koji, pa ma kakav znalac bio, teško može prepoznati ili osjetiti današnji facebook-intelektualac, pa i vrhunskoga tipa. Pod ovim ezoteričnim i eteričnim duhom podrazumijevam onaj stari "genius loci" kojega neko mjesto ili ima, ili jednostavno - nema!

Upravo je to ono što razlikuje gradove od palanki, pa ma kako velike bile. Da ih doista prepoznamo upravo su od krucijalne važnosti knjige poput ove Viktora Žmegača. Jer Europa je možda i previše puta bila ono što je Rimbaud nazivao starom "kloakom" (prije svega na geopolitičkome i kolonijalnome planu, kako prema vani, a tako i unutra), ali je nedvojbeno činjenica kako je ona doista kolijevka globalnoga svjetskoga duha, pa ma što se pod tim podrazumijevalo. Ne želim nikako na ovome mjestu pisati o prijetnjama tome europskome duhu, jer za to je potrebno puno više nego novinska recenzija jedne briljantne knjige, koja doista na svakoj svojoj stranici čuva ono najbolje što je od njega (pre)ostalo u globalnoj seledri u kojoj maloumni oligarsi raspoložu svim rekvizitima općega uništenja. No, uništenje se, prije nego postane postupakoliptična stvarnost, prvo (po)kazuje kao propast ljudskoga duha. U tome smislu Europa nikada nije bila polubodulska carevina kojoj je jedini spas opća izolacija, nego još uvijek kontinent na kojemu se istinski ljudska samosvijest razvijala kroz stoljeća, pa ma kako krvava ona bila. Zaborav te samosvijesti nije ništa drugo nego put prvo k duhovnim, a potom i stvarnim ruševinama. Jer uz sve različitosti, i Pariz, Beč, Prag i Berlin nisu tek prevažni topisi na kulturološkoj karti Europe nego i susretišta svega najboljega (cinici bi napisali i najgorega) što je europski duh dao svijetu, pa ma kako ponekad nakazno bile njegove mijene. Jedno takvo, nakazno doba, iskreno to mislim, živimo i svi mi danas. Zato svaka knjiga koja na veličanstven način korača, primjerice, praškim ulicama u potrazi za Golemom i rabinom Loewom ili pak nalazi ono nešto što su Beču ostavili Beethovenovi, Mozartovi ili pak Freudovi koraci, i više je nego vrijedna baš svake hvale. ■